(לא) בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר, *)מִיהוּ לְעִנְיַן דִּינָא אֵין לִפְסֹל אֶלָּא אִם כֵּן נִטַּל (יג) הַדַּד, דְּהַיְנוּ הָעֵץ שֶׁרֹאשׁ הַפִּטְמָא עָלָיו, וְהָרֹאשׁ נִקְרָא שׁוֹשַׁנְתָּא (המגיד (פ״ח ה״ז)). וְכָל זֶה דַּוְקָא שֶׁנִּטְּלָה, אֲבָל אִם לֹא הָיָה לוֹ דַּד (יג) מֵעוֹלָם, (לב) כָּשֵׁר, וְכֵן רֹב הָאֶתְרוֹגִים שֶׁמְּבִיאִים בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ (הרא״ש (פ״ג סי׳ טז)): ח ס נִטַּל (יד) הָעֵץ, שֶׁהוּא תָּלוּי בּוֹ בָּאִילָן, מֵעִקַּר הָאֶתְרוֹג, (לג) וְנִשְׁאַר מְקוֹמוֹ גֻּמָּא, פָּסוּל. הַגָּה: וְאִם יִנָּטֵל קְצָת הָעֵץ (לד) וְנִשְׁאַר עֹבִי כָּל שֶׁהוּא שֶׁכָּל רֹחַב הַגֻּמָּא (טו) [טו] מְכֻסֶּה, כָּשֵׁר (טור): ט (לה) ע עָלְתָה חֲזָזִית (פֵּרוּשׁ, תַּרְגּוּם ׳אוֹ יַלֶּפֶת׳ אוֹ חֲזָזָן) עָלָיו, אִם *בִּשְׁנַיִם אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, (לו) פָּסוּל. וְאִם בְּמָקוֹם אֶחָד, אִם עָלָה (לז) *עַל שֶׁבַּחֲשֶׁךְ הוֹלֵךְ). ס בְּרִיתָא ל״ה (ע״ב) נִטְּלָה בֻּכְנָתוֹ כְּפֵרוּשׁ הָרִי״ף שָׁם (יז:) וְהָרַמְבַּ״ם שָׁם (פ״ח ה״ז). ע שָׁם בַּמִּשְׁנָה (לד:) וּכְרָבָא שָׁם בַּגְּמָרָא (לה:).

*) (כָּתַב שְׁאֵרִי הָרֵב רַבִּי יְשַׁעְיָה הוֹרוֹוִיץ בְּסִפְרוֹ שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית (מסכת סוכה נר מצוה אות יא) שֶׁאֵין פָּסוּל בְּנִטַּל הַשּׁוֹשַׁנְתָּא וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ שׁוֹשַׁנְתָּא רַק שֶׁנִּשְׁבַּר מִקְצָתָהּ וְהָאֶתְרוֹג בְּעַצְמוֹ מְהֻדָּר וּמְפֹאָר וְלוֹקֵחַ בִּשְׁבִיל זֶה אֶתְרוֹג אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מְהֻדָּר הוּא הַכְּסִיל

בְּאֵר הֵיטֵב

(יג) הַדַּד. מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹנוֹ דַּוְקָא שֶׁנִּטַּל כֻּלּוֹ. אֲבָל הַבֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתב הר״ן) וּבַּ״ח (ס״ח) וּלְבוּשׁ (ס״ח) כָּתְבוּ לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ נִטַּל מִקְצָתוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) וְנִרְאֶה לִי דְּעַל כָּל פָּנִים בָּעֵי שֶׁיִּנָּטֵל עַד הָאֶתְרוֹג כֵּיוָן דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם חָסֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן תרמ״ט סָעִיף ה׳ בְּהַגָּ״ה, אִם כֵּן בְּנִטַּל כָּל שֶׁהוּא לֹא מִקְרֵי חָסֵר דְּאֵין זֶה חִסָּרוֹן הַנִּכָּר, וְעַיֵּן שְׁלָ״ה (מסכת סוכה נר מצוה אות יא): (יג) מֵעוֹלָם. וְנִכָּרִים הֵם כִּי יֵשׁ בִּמְקוֹם פִּטְמָא כְּמוֹ גֻּמָּא מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ, מַבִּי״ט (ח״ג סי׳ מט) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) וְעַיֵּן רַדְבַּ״ז (ח״ד) סִימָן קי״א. וְעַיֵּן טַ״ז (ס״ק יב) שֶׁהֶעֱלָה דְּאִם יֵשׁ אֶתְרוֹג לְפָנֵינוּ מְהֻדָּר בִּשְׁאָר הַמַּעֲלוֹת רַק שֶׁאֵין לוֹ הַךְ שׁוֹשַׁנָּה אוֹ שֶׁנִּטַּל קְצָת מֵהַדַּד שֶׁלְּמַעְלָה וְאֶתְרוֹג אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מְהֻדָּר בִּשְׁאָר הַמַּעֲלוֹת רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹשַׁנָּה אֵין לְהַשְׁגִּיחַ בְּהַךְ שׁוֹשַׁנָּה וְכָל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ סָפֵק אִם הָיָה לוֹ כְּלָל שׁוֹשַׁנָּה דְּאֵין לְהַחְמִיר עַיֵּן שָׁם: ח (יד) הָעֵץ. וּבִשְׁעַת הַדְּחָק שֶׁאֵין אַחֵר בָּעִיר יֵשׁ לִסְמֹךְ וּלְבָרֵךְ עָלָיו וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן, תְּשׁוּבַת חָכָם צְבִי סִימָן ט׳ עַיֵּן שָׁם: (טו) מְכֻסֶּה. פֵּרוּשׁ, שֶׁבַּגֻּמָּא שָׁם נִשְׁאַר קְצָת מֵהָעֵץ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּתְחִלָּה. וְכָתַב בִּתְשׁוּבַת בֵּית יַעֲקֹב סִימָן קמ״ב הָא דְּכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים לִפְסֹל בְּנִטַּל

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ח [טו] מְכֻסֶּה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וּבִתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א׳ סִימָן ל״ה הִשִּׂיג עַל הַבֵּית יַעֲקֹב, וְכָתַב שֶׁהוּא נֶגֶד מַשְׁמָעוּת הַשַּׁ״ס וְכָל הַפּוֹסְקִים, וְכָל הֵיכָא דְּבָעִינַן מִדְּאוֹרַיְתָא לְקִיחָה תַּמָּה וּשְׁלֵמָה, כָּל שֶׁאֵינוֹ מְחֻבָּר בּוֹ בְּתוֹלַדְתּוֹ, חִבּוּר עַל יְדֵי דָּבָר אַחֵר וַדַּאי לֹא שְׁמֵהּ חִבּוּר דְּלֶהֱוֵי מִקְרֵי שָׁלֵם וְתָמִים. וְדָחָה רְאִיַּת הַבֵּית יַעֲקֹב מֵעֲרוּבִין דַּף פ״א (ע״א) וּמִסֻּכָּה דַּף (ל״ו) [ל״ז (ע״א)] עַיֵּן שָׁם. וְגַם בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יד) חוֹלֵק עָלָיו עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א ס״ק ט, יא) שֶׁאִם הָעֵץ שֶׁלּוֹ (כְּבָסִיס) [סָבִיב] וּבְתוֹךְ הָעֵץ גֻּמָּא מַגִּיעַ לְתוֹךְ הָאֶתְרוֹג כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא לִפְעָמִים בַּדַּד, פָּסוּל:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהַחְמִיר בָּזֶה: (לא) בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר. הַיְנוּ שֶׁאֶפְשָׁר לִקַּח יוֹתֵר מֻבְחָר מִזֶּה, (לה) אֲבָל אִם הוּא הַמֻּבְחָר אֵין לְהַחְמִיר בִּשְׁבִיל הַשּׁוֹשַׁנְתָּא. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּדַוְקָא אִם חָסֵר רַק הַשּׁוֹשַׁנְתָּא, אֲבָל אִם חָסֵר גַּם מִקְצָת מִן הָעֵץ, אַף שֶׁיֵּשׁ עוֹד קְצָת עֵץ לְמַעְלָה מִן הָאֶתְרוֹג, טוֹב לְהַדֵּר לִקַּח אַחֵר אִם אֶפְשָׁר לוֹ כִּי (לו) יֵשׁ מַחְמִירִין גַּם בָּזֶה: (לב) כָּשֵׁר. כֵּיוָן שֶׁכָּךְ הִיא בְּרִיָּתָן וְזֶהוּ דֶּרֶךְ גִּדּוּלָן אֵין לְכַנּוֹתָם בְּשֵׁם חֲסֵרִים אוֹ שֶׁאֵינָן הָדָר, (לז) וְנִכָּרִים הֵם כִּי יֵשׁ בִּמְקוֹם פִּטְמָא כְּמוֹ גֻּמָּא מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ. וְכָתַב בְּבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק כד) דְּזֶה דַּוְקָא רַק כְּשֶׁיֵּשׁ גֻּמָּא מְעַט שֶׁאֵין כָּאן פָּסוּל רַק מִשּׁוּם חָסֵר, וְכֵיוָן שֶׁמִּתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ הוּא כֵּן וְלֹא נֶחְסַר מִמֶּנּוּ כְּלָל לֹא מִקְרֵי חָסֵר. אֲבָל לִפְעָמִים יֵשׁ גֻּמָּא עֲמֻקָּה שֶׁחֲלָלָהּ עַד חַדְרֵי הַזֶּרַע, וְנִכָּר עַל יְדֵי שֶׁיַּכְנִיס לְתוֹךְ הֶחָלָל מַחַט אוֹ שְׁאָר דָּבָר דַּק, בָּזֶה נִרְאֶה דִּפְסוּל גָּמוּר הוּא, שֶׁהֲרֵי נֶקֶב בַּתּוֹלָדָה פָּסוּל כָּל הֵיכִי דְּנִקַּב פָּסוּל, כִּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן מ״ג בִּפְרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ב), וְכֵיוָן דְּנִקַּב עַד חַדְרֵי הַזֶּרַע פָּסוּל, הוּא הַדִּין בְּנִקַּב בַּתּוֹלָדָה: ח (לג) וְנִשְׁאַר מְקוֹמוֹ גֻּמָּא פָּסוּל. דְּהוּא בִּכְלַל חָסֵר. וְאִם הוּא שְׁעַת הַדְּחָק שֶׁאֵין אַחֵר בָּעִיר הֶעֱלָה בִּתְשׁוּבַת חָכָם צְבִי (סי׳ ט) שֶׁיָּכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו אֲפִלּוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן. (כֵּיוָן שֶׁבִּשְׁעַת הַדְּחָק אִיתָא בְּסוֹף סִימָן תרמ״ט (ס״ו עיי״ש) שֶׁמְּבָרְכִין אֲפִלּוּ עַל פְּסוּלִין לְגַמְרֵי (לח) וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה שֶׁהוּא תָּלוּי בְּשִׁיטַת הָרִאשׁוֹנִים כַּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ניטלה)) וְהוּא הַדִּין בְּנִטְּלָה פִּטְמָתוֹ וְנַעֲשָׂה גֻּמָּא וְאֵין אַחֵר בָּעִיר (לט) גַּם כֵּן יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו אֲפִלּוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן: (לד) וְנִשְׁאַר עֹבִי כָּל שֶׁהוּא שֶׁכָּל רֹחַב וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁנִּשְׁאַר מִן עֹבִי הָעֵץ בְּתוֹךְ הָאֶתְרוֹג שִׁעוּר קָצָר שֶׁיּוּכַל עַל כָּל פָּנִים לְמַלֵּא כָּל רֹחַב הַגֻּמָּא מִן עָבְיוֹ, וְאַף דִּלְמַעְלָה מִן הַגֻּמָּא לֹא נִשְׁאַר מַשֶּׁהוּ גַּם כֵּן כָּשֵׁר (מ) דְּתוּ לֹא מִקְרֵי חָסֵר: ט (לה) עָלְתָה חֲזָזִית. בֵּין בְּתָלוּשׁ (מא) וּבֵין בִּמְחֻבָּר אֶלָּא בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה גָּבוֹהַּ מִשְּׁאָר אֶתְרוֹג: (לו) פָּסוּל. דְּמִחֲזֵי כִּמְנֻמָּר [גְּמָרָא (לה:)]: (לז) עַל רֻבּוֹ. הַיְנוּ

בֵּאוּר הֲלָכָה

לְפָסְלוֹ מִשּׁוּם נִסְדַּק], עַיֵּן בְּרַ״ן (יז. ד״ה מתני׳ עלתה):

ז * מִיהוּ לְעִנְיַן דִּינָא אֵין לִפְסֹל וְכוּ׳. וְכֵן הִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּבְנִטְּלָה הַשּׁוֹשַׁנָּה לְבַד בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר כִּדְמוּכָח מִן הַמְחַבֵּר וּמוֹרַ״ם וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים. וְכָתַב בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ו) דְּמַאי דְּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרַב בַּ״ח (ס״ח) דְּשׁוֹשַׁנְתּוֹ וְדַדּוֹ חֲדָא מִלְּתָא הִיא וְאֵין הֶתֵּר אֶלָּא בִּנְפִילַת הַפֶּרַח שֶׁהוּא הַנֵּץ שֶׁנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ עַל הָרֹב קֹדֶם שֶׁיִּגָּמֵר וְיֵעָשֶׂה בּוֹ פִּטְמָא הוּא הֶפֶךְ מַשְׁמָעוּת דִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים עַיֵּן שָׁם. גַּם עַל יֶתֶר דְּבָרָיו שָׁם שֶׁכָּתַב דִּלְדַעַת הָרִ״י בַּר יָקָר (הו״ד ברש״י לה: ד״ה תני) יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּנִטַּל קְצָת מִן הַדַּד הִשִּׂיג הַרְבֵּה עַיֵּן שָׁם. וְדַע עוֹד דְּעִקַּר מַה שֶּׁאֵיזֶה מַחְמִירִים בְּנִטַּל שׁוֹשַׁנְתָּא לְבַד הוּא מִפְּנֵי לְשׁוֹן הָרִי״ף (יז:) אָכֵן כְּבָר דָּחָה הַבֵּית יוֹסֵף (ד״ה ניטלה) וְאָמַר דְּמֵהָרִי״ף אֵין רְאָיָה דְּאֶפְשָׁר דְּהוּא סוֹבֵר גַּם כֵּן כְּמוֹ הָרַמְבַּ״ם (פ״ח ה״ז) שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵל בְּנִטְּלָה הַשּׁוֹשַׁנָּה לְבַד עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶּׁזָּכִינוּ עַתָּה לְאוֹרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (לה: ד״ה ניטלה) שֶׁיָּצָא לָאוֹר יֵרָאֶה בְּהֶדְיָא שֶׁכָּל דִּבְרֵי הָרִי״ף בְּעִנְיָנֵנוּ לְקוּחִין מִדִּבְרֵי הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל וּבְדִבְרֵי הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל כָּתוּב בְּהֶדְיָא נִטְּלָה פִּטְמָתוֹ חָטְמוֹ שֶׁל אֶתְרוֹג וְשׁוֹשַׁנְתּוֹ וְכוּ׳ וְהוּא מַמָּשׁ כְּדִבְרֵי הָרַב הַמַּגִּיד בְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם וְכֵן הוּא גַּם כֵּן כַּוָּנַת הָרִי״ף בְּבֵרוּר וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבֵּית יוֹסֵף מִדַּעְתּוֹ הָרְחָבָה:

ט * בִּשְׁנַיִם אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת. הִקְשָׁה הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה (פ״ח ה״ז) הַשְׁתָּא שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה מִבָּעֵי, וְתֵרֵץ הַטַּ״ז (ס״ק יד) דְּהָכִי קָאָמַר דְּמַקִּישׁ שְׁלֹשָׁה לִשְׁנַיִם דְּהַיְנוּ דְּאַף בִּשְׁנַיִם בָּעִינַן שֶׁיִּתְפַּשְּׁטוּ אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ עַל כָּל פָּנִים כְּדֵי שִׁעוּר לַחֲזָזִית שְׁלִישִׁי (דְּהַיְנוּ כְּדֵי שִׁעוּר שְׁתֵּי אֲבַעְבּוּעוֹת דַּקּוֹת וּמַרְאֵה אֶתְרוֹג מַשֶּׁהוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה מַפְסִיק בֵּין חֲזָזִית זוֹ לַחֲזָזִית שֶׁאֶצְלָהּ מִצַּד אֶחָד וְכֵן מִצַּד הַשֵּׁנִי) אֲבָל בְּפָחוֹת מִזֶּה לֹא מִקְרֵי מְנֻמָּר. א] וְרַבִּים מֵאַחֲרוֹנִים מַאֲנוּ בְּתַרְוֵצוֹ דְּמִי יָדְעִינַן כַּמָּה שִׁעוּר הָאֲבַעְבּוּעוֹת דְּנִמְדֹּד עַל יְדֵי זֶה הֶפְסֵק בֵּין שְׁתֵּי חֲזָזִית וְתַרְצוּ דִּכְהַאי גַּוְנָא פָּרִיךְ הַשַּׁ״ס בְּפֶרֶק מְפַנִּין (קכו:) וְתַרְצוּ כִּדְאָמְרִי אִינְשֵׁי עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים וּבִגְדֵי יֶשַׁע וּנְהַר שָׁלוֹם. וּמִכָּל מָקוֹם עִקַּר סְבָרָתוֹ שֶׁכָּתַב דְּמִסְתַּבְּרָא שֶׁעַל יְדֵי חוּט הַשַּׂעֲרָה מַרְאֵה אֶתְרוֹג שֶׁמַּפְסִיק בֵּין חֲזָזִית לַחֲזָזִית לֹא מִחֲזֵי כִּמְנֻמָּר נִרְאֶה דְּנָכוֹן הוּא לְדִינָא:

* עַל רֻבּוֹ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק לז). אָכֵן עַל חָטְמוֹ דְּקַיְמָא לָן דַּאֲפִלּוּ בְּכָל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לה) שְׁלָ״ה (מסכת סוכה נר מצוה אות יא) וְטַ״ז (ס״ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (לו) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ו) וּבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק כג) לְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם גּוּפֵהּ לְקַמָּן בְּסִימָן תרמ״ט סָעִיף קָטָן י״ז דְּחוֹשֵׁשׁ לוֹמַר דְּטַעַם הַפְּסוּל דְּנִטַּל פִּטְמָתוֹ הוּא מִשּׁוּם הָדָר וְאִם כֵּן אָזְדָא רְאִיַּת הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּעִנְיָנֵנוּ (סק״ט) עַיֵּן שָׁם: (לז) וּמִכָּל מָקוֹם אִם אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר כְּלָל אִם הָיָה כֵּן מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) בְּשֵׁם הַבַּ״ח (ס״ח) מְצַדֵּד לְהַחְמִיר. אָכֵן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״י) כָּתַב דְּאֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהַכְשִׁיר מִטַּעַם סְפֵק סְפֵקָא, דְּשֶׁמָּא הֲלָכָה כְּמַאן דְּאָמַר נִטַּל פִּטְמָתוֹ הַיְנוּ עֹקֶץ לְבַד, וַאֲפִלּוּ הוּא דַּדּוֹ שֶׁמָּא לֹא נִטַּל אֶלָּא נִבְרָא כָּךְ עַד כָּאן דְּבָרָיו. [וְאַף דְּהַמְחַבֵּר וְהָרַמְ״א הֶעְתִּיקוּ דְּנִטַּל פִּטְמָתוֹ פָּסוּל וְכֵן לְעִנְיַן עֻקְצוֹ, אֶפְשָׁר דְּהוּא רַק מִשּׁוּם דְּחָשַׁשׁ לְהַחְמִיר בִּשְׁנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר מוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ניטלה) בְּשֵׁם הָרֹא״ש (פ״ג סי׳ טז) עַיֵּן שָׁם וְלֹא מִשּׁוּם דְּפָסְקוּ כֵּן לְהַחְלָטָה וּבָזֶה מְסֻלָּק מַה שֶּׁהִקְשָׁה עָלָיו בְּבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק כה) עַיֵּן שָׁם]: ח (לח) וּבִפְרָט לְפִי מַה שֶּׁהֶעְתִּיק הַגְּרָ״א בְּשֵׁם הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה (פ״ח ה״ז) דְּדִין זֶה הוּא רַק לַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבְּסָעִיף ב׳ הַנַּ״ל דְּפָסְלִינַן בְּחָסֵר אֲפִלּוּ אֵינוֹ כְּאִסָּר וּמַשְׁמַע דִּלְדֵעָה שְׁנִיָּה שָׁם יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה וְכֵיוָן דְּבִשְׁעַת הַדְּחָק נָקְטִינַן כִּסְבָרָא שְׁנִיָּה שָׁם כַּמְבֹאָר שָׁם מִמֵּילָא יֵשׁ לְהָקֵל בְּעִנְיָנֵנוּ: (לט) בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק כה): (מ) וּמַה דִּלְעִנְיַן פִּטָּם יֵשׁ שֶׁמַּחְמִירִין דְּדַוְקָא כְּשֶׁנִּשְׁאַר עַל כָּל פָּנִים מְעַט לְמַעְלָה מִן הַגֻּמָּא וְיֵשׁ שֶׁמַּחְמִירִין שֶׁלֹּא יֶחְסַר מִן הָעֵץ שֶׁתַּחַת הַשּׁוֹשַׁנְתָּא מְאוּמָה וּבְעִנְיָנֵנוּ מְקִלִּין בָּזֶה עַיֵּן בַּלְּבוּשׁ הַטַּעַם: ט (מא) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז ס״ק יד):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (סי״ט) פסק כדברי הט״ז, וכתב שהשיעור הוא שיוכל להיות שם טיפת חזזית משהו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(טז) רֻבּוֹ, (לח) פָּסוּל. וְאִם עַל חָטְמוֹ, (לט) אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, פָּסוּל. [*] וְחָטְמוֹ הַיְנוּ * מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְקַצֵּר וּלְהִתְחַדֵּד כְּלַפֵּי רֹאשׁוֹ: י [פ]יֵשׁ אוֹמְרִים דְּהָא דְּבִשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת פָּסוּל, הַיְנוּ דַּוְקָא כְּשֶׁנִּתְפַּשֵּׁט הַנִּמּוּר בְּרֻבּוֹ, אַף עַל פִּי (מ) שֶׁבְּשֶׁטַח (יז) הַחֲבַרְבּוּרוֹת הוּא מִעוּט. אֲבָל בְּמִעוּטוֹ, כְּגוֹן (מא) * שֶׁכֻּלָּם (יח) מִצַּד אֶחָד שֶׁל אֶתְרוֹג, כָּשֵׁר. [צ]וְיֵשׁ פּוֹסְלִים (מב) אֲפִלּוּ בְּמִעוּטוֹ שֶׁל צַד אֶחָד: יא (מג) * אִם הוּא מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה בְּמָקוֹם אֶחָד, (מד) [ק]יֵשׁ מַכְשִׁירִים (יט) [יט] [ר]וְיֵשׁ פּוֹסְלִים: יב [ר*]מֵחָטְמוֹ וְאֵילָךְ, דְּהַיְנוּ * מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל לְשַׁפֵּעַ עַד הַפִּטְמָא, פּוֹסֵל (כ) חֲזָזִית (מה) וְכָל * שִׁנּוּי (כא) [כא] מַרְאֶה

פ טוּר בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד (תמים דעים סי' רלב) וְהָרֹא"ש (פ"ג סי' יט) וְכֵן כָּתַב הָרִיבָ"ש (סי' קלט). צ שָׁם בְּשֵׁם (אָחִיו רַבֵּנוּ יְחִיאֵל) [הָרִי"ץ גִּיאוּת]. ק שָׁם בְּשֵׁם (הָרַאֲבַ"ד) [אָחִיו רַבֵּנוּ יְחִיאֵל]. ר שָׁם בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד (שם). ר* מֵימְרָא דְּרָבָא שָׁם (לה:) וּכְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם (ד"ה ובחוטמו).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ט [בשו"ע] וְחָטְמוֹ הַיְנוּ מִמָּקוֹם כו'. וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומחוטמו) שֶׁהֵבִיא לְשׁוֹן רַשִׁ"י (לה: ד"ה ובחוטמו) שֶׁכָּתַב וּבְחָטְמוֹ בָּעֳבִי גָּבְהוֹ שֶׁמְּשַׁפֵּעַ מִשָּׁם כו', וְגַם הֵבִיא לְשׁוֹן הָרֹא"ש (פ"ג סי' כ), וּבְסוֹף דְּבָרָיו כָּתַב כָּל לְשׁוֹנוֹת בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הָרֹא"ש מַה שֶּׁכָּתַב וְכֵן עַמָּא דָּבַר אִם הַמִּנְהָג גַּם בָּעֳבִי גָּבְהוֹ עַצְמוֹ לִפְסֹל אוֹ הַמִּנְהָג דַּוְקָא מֵעֳבִי גָּבְהוֹ וּלְמַעְלָה וְאֵין עֳבִי גָּבְהוֹ בִּכְלָל, עַיֵּן שָׁם. וּבִלְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁכָּתַב מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל כו' וְכֵן לְקַמָּן סָעִיף י"ב מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל לְשַׁפֵּעַ כו' מַשְׁמַע קְצָת דְּלִשָּׁנָא בָּתְרָא עִקָּר דְּאֵין עֳבִי גָּבְהוֹ בִּכְלָל. (אַף) [אַך] בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ו) כָּתַב בְּשֵׁם מוֹרוֹ הָרַב זַ"ל דְּעֹבִי גָּבְהוֹ בִּכְלַל הַפְּסוּל לִפְסֹל חֲזָזִית בְּכָל שֶׁהוּא עַיֵּן שָׁם. וְאֶפְשָׁר דְּגַם בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מַה שֶּׁכָּתַב מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל כו', וְגַם הַמָּקוֹם בִּכְלָל, דְּכֵיוָן דְּסָתַם, נָקְטִינַן לְחֻמְרָא. וּקְצָת מִסְתַּבֵּר כֵּן, דְּזִיל בָּתַר טַעְמָא, שֶׁבְּחָטְמוֹ נִרְאֶה לָעֵינַיִם יוֹתֵר, וְאִם כֵּן בָּעֳבִי גָּבְהוֹ גַּם כֵּן לֹא גָּרַע מֵהַשִּׁפּוּעַ, שֶׁגַּם שָׁם נִרְאֶה לָעֵינַיִם לְהָדְיָא. וּמִכָּל מָקוֹם אֶפְשָׁר בִּשְׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לְהָקֵל בִּשְׁאָר יָמִים: **יא [יט] וְיֵשׁ פּוֹסְלִים.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח) שֶׁכָּתַב שֶׁנִּרְאֶה לְהָדְיָא לְרֹב בְּנֵי אָדָם וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כד) כָּתַב בְּשֵׁם הַמַּבִּי"ט (ח"ג סי' מט) שֶׁאִם אֵין נִרְאֶה לָעַיִן מֵחֲמַת דַּקּוּתוֹ וְצָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל אֵין זֶה כָּל שֶׁהוּא שֶׁפּוֹסֵל עַיֵּן שָׁם וּבִפְרִי מְגָדִים (א"א ס"ק יח) בַּאֵר יוֹתֵר דְּכֵיוָן דְּחָטְמוֹ הַטַּעַם שֶׁשָּׁם אָדָם רוֹאֶה יוֹתֵר מִבִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁצָּרִיךְ עִיּוּן וְהִסְתַּכְּלוּת וּמֵרָחוֹק אֵין נִרְאֶה אַף בְּחָטְמוֹ אֵינוֹ פּוֹסֵל עַיֵּן שָׁם: **יב [כא] מַרְאֶה.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת פְּנֵי אַרְיֵה סִימָן ה' שֶׁאוֹתָן אֶתְרוֹגִים הַמְּצוּיִים אֶצְלֵנוּ לִפְעָמִים נִמְצָא בָּהֶם מַרְאֶה אָדֹם כְּדָם

בַּאֵר הֵיטֵב

הָעֹקֶץ הַיְנוּ בְּנִטַּל וְאֵינוֹ בָּעוֹלָם וְאִי אֶפְשָׁר לְחַבְּרוֹ אֲבָל אִם אֶפְשָׁר לְחַבְּרוֹ עַל יְדֵי מַחַט אוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ וְאֵינוֹ נִכָּר מֻתָּר לִטְּלוֹ בְּיוֹם שֵׁנִי וּלְבָרֵךְ אַךְ בְּיוֹם רִאשׁוֹן יֵשׁ לְהַחְמִיר עַיֵּן שָׁם: **ט (טז) רֻבּוֹ.** מִדְּסָתַם מַשְׁמַע דִּסְבִירָא לֵהּ רֻבּוֹ מִשְּׁנֵי צְדָדִין כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַטּוּר: **י (יז) הַחֲבַרְבּוּרוֹת.** פֵּרוּשׁ שֶׁמְּקוֹם הַחֲבַרְבּוּרוֹת עַצְמָם הוּא הַמִּעוּט: (יח) **מִצַּד אֶחָד.** וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג) מַשְׁמַע דְּאִם נִתְפַּשֵּׁט מֵהֶם לַצַּד הַשֵּׁנִי מִקְּרֵי רֹב דְּהָוֵי רֹב הֶקֵּפוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רֻבּוֹ שֶׁל כָּל הָאֶתְרוֹג עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: **יא (יט) וְיֵשׁ פּוֹסְלִים.** וְקָשֶׁה לָמָּה כָּתַב בְּסָעִיף י' דְּאִם כֻּלָּם בְּצַד אֶחָד כָּשֵׁר הָא הָוֵי לֵהּ מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהָתָם מַיְרֵי שֶׁאֵינוֹ מֶחֱצָה שֶׁל כָּל הָאֶתְרוֹג רַק שֶׁל הֶקֵּפוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל וְלָכֵן כָּשֵׁר. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו): **יב (כ) חֲזָזִית.** כְּמִין שְׁתֵּי אֲבַעְבּוּעוֹת לְפָחוֹת, וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ נִרְאִים לָעַיִן כְּשֶׁאֹחֲזוֹ בְּיָדוֹ, מַבִּי"ט (ח"ג ס' מט) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז): **(כא) מַרְאֶה.** וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּרְאֶה

בֵּאוּר הֲלָכָה

שֶׁהוּא שָׁם בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ בְּצַד אֶחָד:

* **מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְקַצֵּר וְכו'.** עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומחוטמו) דְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"ח ה"ז) וְהָרִי"ץ גִּיאוּת דְּחָטְמוֹ הַיְנוּ לְמַעְלָה קָרוֹב לַשּׁוֹשַׁנְתָּא אֲבָל בַּטּוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ סָתְמוּ כְּדַעַת הָרֹא"ש (פ"ג סי' כ) דְּהַשִּׁפּוּעַ קָרוּי חֹטֶם וּמְצַדֵּד בְּרֹא"ש דְּכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (לה:) וְהָרִי"ף (יז:) וְלָכֵן כָּתַב הַטּוּר מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל לְשַׁפֵּעַ וְכֵן גַּם כֵּן כַּוָּנַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה לוֹמַר דְּהוּא מֵחֲצִי הָאֶתְרוֹג וּלְמַעְלָה אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶה אֵינוֹ דְּאִם כֵּן אִם הַחֲזָזִית מִתְפַּשֵּׁט עַל רֻבּוֹ שֶׁל הָאֶתְרוֹג מִמֵּילָא הוּא עַל חָטְמוֹ גַּם כֵּן וּבִפְרָט לְדַעַת רַשִׁ"י (לה: ד"ה ובחוטמו) שֶׁכָּתַב דְּעֹבִי גָּבְהוֹ שֶׁל הָאֶתְרוֹג הוּא נִקְרָא חֹטֶם אִם כֵּן אִם הַחֲזָזִית מִתְפַּשֵּׁט עַל רֻבּוֹ הֲרֵי חָטְמוֹ בִּכְלָל וּבַגְּמָרָא (לה:) וְכֵן בַּפּוֹסְקִים מוּכָח דִּתְרֵי מִלֵּי נִינְהוּ [וּבְיוֹתֵר יִקְשֶׁה עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּהָא דִּבְרֻבּוֹ פָּסוּל דַּוְקָא אִם הוּא מִשְּׁנֵי צְדָדִים וְלֹא מִצַּד אֶחָד וְלָמָּה לֹא נִפְסָל בְּכָל גַּוְנֵי מִטַּעַם דְּהוּא עַל חָטְמוֹ] **וְעַל כָּרְחָךְ אָנוּ צְרִיכִין לוֹמַר דִּלְכֻלֵּי עָלְמָא מַתְחִיל הַחֹטֶם בָּאֶתְרוֹג אַחַר שִׁעוּר רֻבּוֹ שֶׁל הָאֶתְרוֹג וְלֹא קֹדֶם. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה** (ד"ה וחוטמו) **דְּמַצְרִיךְ לָחֹשׁ גַּם לְדַעַת רַשִׁ"י בְּאִם מִתְרְמֵי הַחֲזָזִית בִּמְקוֹם גָּבְהוֹ לְבַד וְדוֹחֵק אֶת עַצְמוֹ דְּגַם כַּוָּנַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הוּא כֵּן, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לֹא מַשְׁמַע כֵּן וְכֵן בַּלְּבוּשׁ** (סי"ב) **מוּכָח בְּהָדְיָא דְּכַוָּנַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הוּא עַל הַשִּׁפּוּעַ לְבַד וְלֹא עַל מְקוֹם גָּבְהוֹ** [שֶׁהֶעְתִּיק טַעְמוֹ דְּרַשִׁ"י וְהִשְׁמִיט תֵּבַת עֳבִי גָּבְהוֹ], **וְעַל כָּל פָּנִים בִּמְקוֹם הַדְּחָק בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָקֵל גַּם בְּיוֹם רִאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ עָלָיו:**

י * שֶׁכֻּלָּם מִצַּד אֶחָד שֶׁל אֶתְרוֹג וְכו'. עַיֵּן בְּבֵית מֵאִיר שֶׁמְּצַדֵּד דַּאֲפִלּוּ הָיָה יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה חֲזָזִית כָּשֵׁר בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁעַל כָּל פָּנִים הֵם מִעוּטוֹ שֶׁל כָּל הָאֶתְרוֹג **אַךְ לְפִי מַה שֶּׁמְּסַיֵּם לְבַסּוֹף אֵין הַדָּבָר בָּרוּר בְּיָדוֹ כָּל כָּךְ עַיֵּן שָׁם. וּמִיּוֹם רִאשׁוֹן וְאֵילָךְ בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(מג) רֹב כָּל שֶׁטַח הָאֶתְרוֹג מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים: **(לח) פָּסוּל.** דְּאֵינוֹ (מג) הָדָר: **(לט) אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא פָּסוּל.** שֶׁנִּרְאֶה (מד) שָׁם לָעֵינַיִם יוֹתֵר מִשְּׁאָר מְקוֹמוֹת שֶׁבּוֹ, שֶׁבְּאוֹתוֹ שִׁפּוּעַ אָדָם נוֹתֵן עֵינָיו: **י (מ) שֶׁבְּשֶׁטַח הַחֲבַרְבּוּרוֹת וְכו'.** פֵּרוּשׁ שֶׁמְּקוֹם הַחֲבַרְבּוּרוֹת עַצְמָם הִיא הַמִּעוּט: **(מא) שֶׁכֻּלָּם מִצַּד אֶחָד.** מַשְׁמַע דְּאִם נִתְפַּשֵּׁט מֵהֶם גַּם לַצַּד הַשֵּׁנִי, (מה) מִקְּרֵי רֻבּוֹ דְּהָוֵי רֹב הֶקֵּפוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רֻבּוֹ שֶׁל כָּל הָאֶתְרוֹג [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג)]: **(מב) אֲפִלּוּ בְּמִעוּטוֹ.** א]הַלְּבוּשׁ וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יט) פָּסְקוּ כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, וְכֵן מַשְׁמַע גַּם בִּפְרִי מְגָדִים (א"א ס"ק טו) שֶׁאֵין פָּסוּל עַד שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט בְּרֻבּוֹ. מִיהוּ אִם נִתְפַּשֵּׁט גַּם לַצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁל הָאֶתְרוֹג כְּבָר בֵּאַרְנוּ בְּסַ"ק הַקּוֹדֵם דְּמִקְּרֵי רֻבּוֹ בָּזֶה לְכֻלֵּי עָלְמָא: **יא (מג) אִם הוּא מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה.** לֹא מַיְרֵי שֶׁהָיָה חֲצִי הָאֶתְרוֹג שֶׁל צַד אֶחָד מֵרֹאשׁוֹ עַד זְנָבוֹ, דְּהָא בְּרֹאשׁוֹ לְבַד פּוֹסֵל חֲזָזִית בְּמִעוּטוֹ וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף ט', (מו) אֶלָּא מַיְרֵי דְּהַמֶּחֱצָה הִיא כְּלַפֵּי הָעֹקֶץ בְּכָל הֶקֵּף הָאֶתְרוֹג: **(מד) יֵשׁ מַכְשִׁירִים.** סְבִירָא לְהוּ (מז) דְּאֶפְשָׁר לְצַמְצֵם. וְהַיֵּשׁ פּוֹסְלִים סְבִירָא לְהוּ דְּאִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם. וּלְדִינָא (מח) יֵשׁ לְהַחְמִיר כְּדֵעָה בָּתְרַיְתָא מִדְּנָקַט אוֹתָהּ הַמְחַבֵּר לְבַסּוֹף. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (שם) שֶׁכָּתַב דְּלֹא סַגִּי אִם יִמָּצֵא רֹב בְּהֶכְשֵׁר עַל יְדֵי מְדִידָה, אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיֵּרָאֶה לָעֵינַיִם בְּלֹא מְדִידָה, וּבְבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס"ק לא) חוֹלֵק עַל זֶה עַיֵּן שָׁם: **יב (מה) וְכָל שִׁנּוּי**

יא * אִם הוּא מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה וְכו' וְיֵשׁ פּוֹסְלִין. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) שֶׁהִקְשָׁה דְּאִם כֵּן לָמָּה כָּתַב בְּסָעִיף י' דְּאִם כֻּלָּהּ בְּצַד אֶחָד כָּשֵׁר הָא הָוֵי לֵהּ מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה וּבְסֵפֶר בִּגְדֵי יֶשַׁע תֵּרֵץ בִּפְשִׁיטוּת דְּשָׁם מַיְרֵי שֶׁעוֹמְדִים בְּמִעוּטוֹ וְאֵינוֹ מַחֲזִיק מֶחֱצָה וְכָאן מַיְרֵי שֶׁמַּחֲזִיק מֶחֱצָה מְכֻוָּן מִכֹּחַ דְּאֶפְשָׁר לְצַמְצֵם עַיֵּן שָׁם:

יב * מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל לְשַׁפֵּעַ עַד הַפִּטְמָא. וּפִטְמָא בִּכְלָל וְכִדְמוּכָח בְּבֵית יוֹסֵף (שם) דְּתָפַס לְחֻמְרָא כְּדַעַת הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שם) וְהָרִי"ף (שם) דְּשִׁפּוּעַ גַּם כֵּן בִּכְלַל חֹטֶם אֲבָל מִכָּל מָקוֹם לֹא הוֹצִיא מִכְּלָל זֶה שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם (שם) וְהָרִי"ץ גִּיאוּת דְּהַדַּד קָרוּי חֹטֶם וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל לְהַמְעַיֵּן בּוֹ וְכֵן כָּתַב בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּסוֹף הַסִּימָן (ד"ה ודע). (אָכֵן מַה שֶּׁכָּתַב דְּפִטְמָא מְבֹאָר בְּהַגָּהַת רַמָ"א סָעִיף ז' הִיא מַה שֶּׁקּוֹרִין שׁוֹשַׁנְתָּא שֶׁלֹּא בְּדִקְדּוּק כָּתַב דְּאָנוּ תּוֹפְסִין לְדִינָא דְּפִטְמָא הוּא הַדַּד שֶׁשּׁוֹשַׁנְתָּא עָלָיו וְלֹא הַשּׁוֹשַׁנְתָּא עַצְמוֹ וְאֶפְשָׁר שֶׁתָּפַס לְשׁוֹן הָרַמָ"א לְסִימָנָא בְּעָלְמָא מְקוֹם הַפִּטָּם וְכֵן מַשְׁמַע מִמַּה שֶׁסִּיֵּם רְאָיָה לִדְבָרָיו מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם):

* **שִׁנּוּי. מַשְׁמַע דַּוְקָא שִׁנּוּי מַרְאֶה וְלֹא שְׁאָרֵי פְּסוּלִים** וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְרֻחָם (נתיב ח ח"ג) וְהָרֹא"ש (שם) **דְּלֹא כְּרַ"ן** (יז. ד"ה מתני' עלתה) **שֶׁפּוֹסֵל גַּם בְּנִסְדַּק כָּל שֶׁהוּא בְּחָטְמוֹ וּלְדִידֵהּ אִם נִסְדַּק בְּחָטְמוֹ פָּסוּל כָּל שִׁבְעָה דְּאֵין זֶה הָדָר וְהוּא הַדִּין כָּל פְּסוּלֵי אֶתְרוֹג** [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז)] וְהִנֵּה לְהָרַ"ן בֵּין נִסְדַּק בֵּין חָסֵר בֵּין נִקְלַף וְנִשְׁאַר גּוֹן הָאֶתְרוֹג הַכֹּל פָּסוּל בְּחָטְמוֹ בְּכָל שֶׁהוּא וּפָסוּל כָּל שִׁבְעָה וּמִיהוּ אֵין הֲלָכָה כֵּן אֶלָּא כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה דְּרַק שִׁנּוּי מַרְאֶה וַחֲזָזִית פּוֹסְלִים בְּחָטְמוֹ בְּכָל שֶׁהוּא וְלֹא שְׁאָר פְּסוּלִים. **וּמִכָּל מָקוֹם בְּיָבֵשׁ כָּל שֶׁהוּא וְכֵן בִּשְׁאָר פְּסוּלֵי הָדָר דַּעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה** (ס"ק כג) **לְהַחְמִיר כְּיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁהוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ [בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב** (ס"ק לג)], **אָכֵן לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַגְּרָ"א** בְּסָעִיף ה' טַעַם הַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה הַמַּתִּירִין בְּחָטְמוֹ בְּנִסְדַּק עַיֵּן שָׁם מִמֵּילָא לְפִי דַּעַת הַיֵּשׁ מַחְמִירִין שָׁם דְּאַף בְּרֻבּוֹ מִפְּסַל מִמֵּילָא בְּחָטְמוֹ בְּכָל שֶׁהוּא וְכֵן גַּם כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ן הוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף בְּסִימָן תרמ"ה (ד"ה ואם) וְעַל כֵּן **נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר גַּם בְּנִסְדַּק בְּחָטְמוֹ אִם לֹא בִּמְקוֹם הַדְּחָק:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מג) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(מג)** רֹא"ש (פ"ג סי' טו) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: **(מד)** פּוֹסְקִים: **י (מה)** פֵּרוּשׁ דְּבָזֶה דְּהָאִסּוּר מִשּׁוּם מְנֻמָּר מִקְּרֵי רֹב הֶקֵּפוֹ לְחוּד גַּם כֵּן בְּשֵׁם רֻבּוֹ, אֲבָל בְּרֻבּוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד לֹא מִקְּרֵי רֻבּוֹ רַק כְּשֶׁהָיָה רֹב כָּל שֶׁטַח הָאֶתְרוֹג וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף קָטָן ל"ז [פְּרִי מְגָדִים (א"א ס"ק יג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: **יא (מו)** בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס"ק לא): **(מז)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(מח)** הַטַּ"ז (ס"ק טז) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כא) וּפְרִי מְגָדִים (שם ס"ק טו):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (ס"כ) כתב שיש להחמיר כדעה האחרונה שאף במיעוט שטחו פסול בשנים ושלשה מקומות, ורק בשעת הדחק שאי אפשר למצוא אתרוג אחר יש לסמוך על הדעה הראשונה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah